

Pagini de jurnal

Și a fost ziua întâi... Și a fost ziua a doua... Și a fost ziua a treia... Și a fost ca și cum n-ar fi fost. Ziua a doua semăna cu prima, a treia cu a doua și, firește, cu prima... Și astfel s-au desfășurat primele zile ale noului an, pe ecranul televizorului. Indiscutabil, biblia a dispus de mai multă fantezie, zilele genezei fiind totuși pline de personalitate, de specificitate, cum am spune azi, de utilitate, de rigoare, de conținut.

Se confirmă impresia că, ori de câte ori televiziunea se află în fața unor probleme de fantezie, intră în funcțiune o inhibiție puternică, violentă, ireprimabilă. Imaginația se blochează (sau este blocată) și, din tot ceea ce ar putea da naștere telementele și teletalentele telecentrului, vin către noi doar niște biete clișee. Aceleași chipuri, zile și seri la rind, aceleași Jeanette coafate altfel, aceiași cântăreți, aceleași melodii, aceleași bancuri (sau altele asemănătoare), aceiași actori în cam aceleași roluri, aceleași aplauze pe bandă de magnetofon, aceleași trucuri...

Să ne gândim numai de câte ori a fost folosit la televiziune „truvaiul” cu trenul din care izbucnesc buchețele de melodioare străvechi, reorchestrate sau nu, alternând cu pei-

saje pitorești de carte poștală animată. Să ne gândim de câte ori a apărut Puiu Călinescu în același tip de rol comic. Să ne gândim cât de la fel sînt toate teledivertismele, televarietàăile și teleparăzile de vedete, cât de nedeosebite între ele sînt textele prezentărilor sau ale scenetelor umoristice, cîntecele, ba chiar și succesiunile numerelor în program, montările, decorurile, costumele. Să ne gândim... Dar mai bine să nu ne gândim la asta.

Mai bine să ne gândim că spectatorii sînt generoși dar și exigenți, că există acum o mare încredere în televiziune (dar, ca orice încredere, se poate pierde...), că avem talente, avem fantezie, avem posibilități, mijloace, intenții bune. Trebuie să scăpăm de complexe de inferioritate care nasc banalitate și plictis, mediocritate și blazare. Trebuie să ne eliberăm de spaima de a avea umor, de sfiala de a satiriza ceea ce trebuie să fie satirizat, de comoditatea de a gândi în șabloane, de stupefacția paralizantă în fața noului.

Altfel, vom descoperi la teledivertismele cu public, din ce în ce mai multe locuri goale în sălile de spectacol (așa cum am și început să descoperim, datorită unor indiscrete sau nedibace camere de luat vederi...), fiindcă pe acelea din jurul televizoarelor nu le vom descoperi niciodată. Iar cu aparatele închise, nici misiunea educativ-cetățenească și cultural-artistică a televiziunii nu-și va putea atinge scopul. S-a dus epoca emisiunilor somnolente de la începuturile televiziunii, cînd spectatorii stăteau cu fidelitate în fața ecranelor luminoase numai și numai pentru a gusta miracolul primirii în casă a unor imagini vii trimise de la distanță. Acum, majoritatea cetățenilor preferă să doarmă, dacă li se face somn, cu televizorul închis. Ar fi păcat, mare păcat să ajungem a considera televizorul o mobilă inutilă, pe care s-o mutăm dintr-un colț în altul al locuinței, ca pe un scaun cu trei picioare, numai bun de aruncat în pod. Ar fi mare păcat (pentru „microbiști” ca și pentru restul lumii) să simțim la un moment dat că se poate trăi și fără televizor, așa cum s-a trăit și înainte, așa cum s-a trăit și fără avion, și fără lumină electrică, și fără săpun, și fără roată...

Dintr-o astfel de situație nu ne-ar salva nici „invadatorii” lui David Vincent, aceste terifiante născociri ale unor imaginații epuizate. Mărturisesc că, dintre toate seriile prezentate de televiziune, bune, rele, miilocii, acesta este cel mai aproape de absurd. Să stai, simbătă de simbătă, în fața televizorului ca să asisti la aventurile unui arhitect încăpăținat, care luptă cu pumnul împotriva unor extraterestri dotați cu cele mai neverosimile mijloace tehnice de război, de constrîngere, de anulare a voinței, mi se pare chiar mai absurd decît serialul însuși. Dincolo de apariția, într-un episod sau altul, a unui *costarring*, a unui *special guest*, recunoști cu amărăciune mereu aceeași schemă dramaturgică, aceleași trucuri istovite, aceleași limuzine lăbărțate, aceleași femei (pămîntene

sau nepămintene) îndrăgostite de campionul solitar al contraofensivei terestre, aceleași uzine sau mine părăsite în care-și fac cuib odioșii invadatori... Din acest serial nu răbăte decât spaîma supercivilizației de consum în fața unei eventuale super-supercivilizații, dorința de a bicui nervii moleșiți ai spectatorilor, incapacitatea de a închipui niște relații logice, firești chiar cu — să zicem — posibilități mesageri ai unor lumi extragalactice.

Curios este faptul că s-a renunțat, pe rînd, la. *Răzbunătorii*, la *Incoruptibilii* — care, orîșicît, aveau calitățile lor (de umor, de autenticitate, de personaj, de dramaturgie) — pentru a se prelua acest serial orgolios și stupid, în care singurul lucru acceptabil este figura atrăgătoare (deși cam crispată de obsesia vizitatorilor) a lui Roy Thines (dar care serial nu a avut un actor simpatie în rolul principal?). Nu înțeleg de ce trebuie să li se bage în cap telespectatorilor că fără acest superman, fără acest Hercule al erei cosmice, pămîntul ar fi fost de mult luat în stăpînire de ființele extraterestre deghizate în oameni și puse exclusiv pe fapte urite... Vreau să cred că telespectatorii își păstrează umorul și se amuză copios în fața acestor apariții bune doar de speriat copiii. Nu mai există căpcăuni, există, vorba lui Coșășu, *inveidărs...*

Trebuie făcut, deci, ceva împotriva locurilor goale din jurul televizoarelor, trebuie încercat, trebuie îndrăznit. Și în direcția distractivului, și în direcția instructivului — ceva în genul admirabilelor lecții-concert ale lui Leonard Beethoven, ceva în genul bunelor spectacole de istoria teatrului universal, ceva în genul suitei neorealiste de la telectinematică, ceva în genul marilor anchete sociale, ceva în genul marilor concursuri, ceva în genul marii fantezii. Fiindcă unde nu e fantezie, nu e televiziune...

D. Solomon

STAGIUNA ÎN DEZBATEREA A. T. M.

Am primit cu bucurie — într-una din ultimele zile ale lunii decembrie — din partea ATM, o invitație la o dezbatere. Tema anunțată: „Unele probleme privind valorificarea creației dramatice în spectacolele din prima parte a stagiunii 1971—1972“.

Nu prea numeroșii participanți au ascultat cuvîntul introductiv rostit de Dina Cocoi, vicepreședinta ATM, care a încercat — prin cîteva aprecieri legate de repertoriu, de calitatea unor spectacole și de audiența lor la public — să ofere discuției un punct de pornire. Dar, fie că aprecierile au fost cam generale, fie că tema, oarecum difuză, n-a captat realmente interesul auditoriului, discuția a demarat greu și a continuat dezlinat. O idee s-a cristalizat totuși: că nivelul creației de piese și spectacole se resimte de pe urma scăderii tonusului mișcării de idei în teatru — de unde necesitatea imperioasă a unei inițiative care să învie buna tradiție a colocviilor estetice și profesionale, să constituie fermentul unui curent de opinie. Unii dintre vorbitori (Valentin Silvestru, Beate Fredanov, Sanda Faur, George Carabin, Natalia Stancu) au adus exemple și propuneri menite să contribuie la dinamizarea climatului de creație, lansînd un apel energie împotriva pasivității intelectuale, a lîncezelii, a indiferentismului; apel la care, evident, subscriem.

Nu însă fără a sublinia o condiție esențială pentru autoritatea artistică și eficiența oricărui for de dezbatere: capacitatea de a mobiliza în primul rînd valorile autentice ale teatrului, personalitățile creatoare, marii artiști, în absența cărora cele mai nobile deziderate rămîn literă moartă (ba chiar riscă, sub presiunea mediocrității, să se transforme în contrariul lor, apunînd criteriul de valoare). Din păcate, la prea rarele reuniuni inițiale de ATM, această absență a devenit de multă vreme cronică. Iată un subiect de meditație pentru conducerea asociației oamenilor de teatru: ce ar fi de făcut pentru a realiza puterea de atracție, a obține creditul moral, adeziunea vîrfurilor mișcării teatrale, astfel încît asociația să devină într-adevăr o forță capabilă să se impună în viața noastră artistică.